

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE**

Lubliniec 2021

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu zgodnie z zapisami:

- I. Art. 6 ust. 3 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 218);
- II. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 rok (M.P. 2021 poz. 235)

WSTĘP

Przez stulecia przemoc wobec osób najbliższych często była społecznie akceptowana, a prawnie – usankcjonowana. Zachowania agresywne wobec członków rodziny były dopuszczalne i traktowane jako naturalny element życia rodzinnego. Wielu wciąż uważa, że wydarzenia mające miejsce w rodzinie są prywatną sprawą bezpośrednio zaangażowanych osób i nie należy się wtrącać. Społeczeństwo ponadto bardzo często utożsamia problem przemocy z rodzinami, z tzw. „marginesu społecznego”.

„(...)Tymczasem przemoc w rodzinie jest obecna we wszystkich społeczeństwach, bez względu na stopień ich rozwoju gospodarczego czy kulturalnego. Jest to problem powszechny, który dotyczy może ludzi bez względu na ich wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia, wykonywany zawód itp.”¹

Irena Obuchowska stwierdza, że pojęcie przemocy kojarzy się z agresją. Nie zawsze stosująca ją osoba traktuje działanie jako przemoc, może to być w jego intencjach pomoc, skuteczna technika lub konieczny składnik wychowania, zapewniający np. autorytet lub warunki niezbędne do nauczania.² Wielu badaczy zajmujących się problematyką przemocy traktuje pojęcie przemocy i agresji zamiennie. Wynika to z wielu podobieństw. Problem agresji jest systematycznie badany, a definicyjność zjawiska nie jest jednorodna. W ciekawy sposób zdefiniował pojęcie agresji Erich Fromm dokonując jej podziału na: biologicznie przystosowawczą – niezłośliwą i biologicznie nieprzystosowawczą, czyli złośliwą.³

Zachowania agresywne jako:

„(...)skierowane przeciw komuś lub czemuś, przeciw przedmiotom lub osobom zewnętrznym, np. przeciw samej przeszkodzie lub osobie będącej sprawcą trudności, albo też przeciw sobie samemu”

mogą być także sposobem zdobywania, potwierdzania czy intensyfikacji poczucia kontroli. Agresja jest szczególnie dogodnym sposobem radzenia sobie z problemami kontroli, ponieważ aktywność agresywna dostarcza szybkich i wyrazistych sygnałów, potwierdzających własną moc i kompetencję. Przemoc jest środkiem zdobycia dominacji, potwierdzeniem własnej wartości, ponieważ daje poczucie sprawowania władzy. Choć intuicyjnie wyczuwa się różnicę pomiędzy przemocą i agresją, to rozróżnienie tych dwóch pojęć opiera się na rozeznaniu wewnętrznych motywów działania sprawcy. Granicę między zadaniem wyłącznie cierpienia, a zaszkodzeniem ofierze wyznaczają niejednokrotnie nie intencje, lecz siła ataku oraz odporność ofiary.⁴

¹Jaszczak-Kuźmińska D., Michalska K., „Przemoc w Rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu.”– Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2010.

² Mazur J., „Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość”, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2002.

³ Fromm E., „Anatomia ludzkiej destruktywności”, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 1998.

⁴ Mazur J., „Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość.”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2002.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Zachowania agresywne są podstawą zjawiska, które nazywamy przemocą. Lecz należy zaznaczyć, iż nie każda agresja jest przemocą, aczkolwiek w każdej przemocy są zachowania agresywne.⁵

Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy konieczne jest jej zdefiniowanie. Istnieje wiele definicji, które pomagają w zrozumieniu i zdiagnozowaniu tego zjawiska. Według *ustawy o przeciwdziałaniu w rodzinie* (Dz. U. z 2020r. poz. 218) przemoc w rodzinie to:

„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Różne formy przemocy w rodzinie są zazwyczaj analizowane osobno, ale należy pamiętać o tym, że są one mocno powiązane ze sobą i wywierają wpływ na rodzinę jako całość. Takie podejście występuje w wielu publikacjach, których autorzy spoglądają na przyczyny i występowanie przemocy w rodzinie, w sposób całościowy. Bez względu na podejście do problemu przemocy w rodzinie najbardziej oczywistą z jej form jest:

- **przemoc fizyczna**, która polega na naruszeniu nietykalności cielesnej drugiego człowieka. Ten rodzaj przemocy jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko.

Dużo trudniejsza do zdiagnozowania i udowodnienia jest:

- **przemoc psychiczna**, która nie pozostawia śladów na ciele, ale silnie rani i okalecza psychikę.⁶ Jednym z drastycznych przejawów przemocy jest **przemoc seksualna**, która polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu.⁷

Do zjawisk przemocowych w rodzinie zalicza się także **zaniedbywanie**. Dokonuje się ono przez ignorowanie potrzeb drugiego człowieka, lekceważenie go, czy nie poświęcanie mu należytej uwagi. Zaniedbywanie może przybierać wymiar:

- fizyczny (jest ono szczególnie widoczne w przypadku dzieci głodnych, nieodpowiednio ubranych, brudnych), ale także
- psychiczny, który polega na nie okazywaniu uczuć.⁸

⁵Arias L. A., Wiechcińska A., Paszkiewicz W., „Godne życie bez przemocy – poradnik dla osób stosujących przemoc”, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Warszawa 2008.

⁶Browne K., Herbert M., „Zapobieganie przemocy w rodzinie”, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 1999.

⁷Łakowska M., Paszkiewicz W., Wiechcińska A., „Wyprawa PoMoc – poradnik dla osób doznających przemocy w rodzinie”, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Warszawa 2008.

⁸Browne K., Herbert M., „Zapobieganie przemocy w rodzinie”, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 1999.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc psychiczna, zdaniem wielu autorów publikacji, praktyków pracujących z osobami doświadczającymi przemocy jest tzw. „centrum przemocy” i w zasadzie towarzyszy każdemu innemu rodzajowi przemocy. Towarzyszy przemocy fizycznej przybierając formę zastraszania i gróźb, towarzyszy przemocy seksualnej przybierając formę zastraszania i zmuszania, towarzyszy wreszcie przemocy ekonomicznej przybierając formę zastraszania, poniżania. Jej konsekwencje uderzają w to, co dla człowieka najcenniejsze, co daje mu siłę i moc w życiu: w godność, poczucie wartości, w moc sprawczą. Jest to także rodzaj przemocy, który najtrudniej rozpoznać np. rodzinie, świadkom a nawet przedstawicielom różnych instytucji, zobowiązanych do pomagania czy przeciwdziałania przemocy.⁹

Przyglądając się uważnie istocie przemocy w rodzinie z łatwością zauważyć, iż problem ten bardzo często jest niezauważany przez najbliższe otoczenie. Media bardzo często donoszą o ludzkich dramatach, ukazując z jednej strony na brak wiedzy otoczenia o tym co się dzieje u sąsiadów, z drugiej jednak strony zatruwający jest brak adekwatnej reakcji otoczenia na problem przemocy.

Warto zatem przyjrzeć się współczesnym mitom związanym z przemocą:

- Prawdziwa przemoc zdarza się rzadko. Występuje tylko wtedy, gdy są wyraźne ślady pobicia.
- Przemoc występuje tylko w środowiskach patologicznych. Alkoholizm jest przyczyną przemocy.
- Ofiara przemocy zwykle ma to, na co zasłużyła.
- Niektóre ofiary lubią być bite.
- To był „jednorazowy incydent, który się nie powtórzy”.
- Pierzmy własne brudy we własnym domu.
- Nieś swój krzyż, cokolwiek by się działo.

Istnieją także inne mity dotyczące przemocy w rodzinie:

- Gwałty na kobietach najczęściej dokonywane są przez osoby obce.
- Wszyscy wiedzą, że kiedy kobieta mówi „nie”, często myśli „tak”.
- Jeśli kobieta nie została pobita i nie stawiała oporu, to nie był gwałt.
- Jeżeli przemoc byłaby naprawdę poważna, kobieta zdecydowałaby się odejść.
- Dziecko nie jest ofiarą przemocy, jeśli jest tylko jej świadkiem.¹⁰
- Jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto czekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić.
- Kobieta bez mężczyzny jest nic nie warta.¹¹
- Gdyby ofiara bardziej się starała, nie dochodziłoby do przemocy.¹²

W aspekcie historycznym sądzono, że występuje rzadko i wyłącznie w rodzinach tzw. „problemowych”, a agresję pomiędzy członkami rodziny uważano za jedną z wielu normalnych form zachowania w codziennym życiu. Dopiero w latach 70. zwrócono uwagę na powszechne występowanie

⁹ Arias L. A., Wiechcińska A., Paszkiewicz W., „Godne życie bez przemocy – poradnik dla osób stosujących przemoc”, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Warszawa 2008.

¹⁰ Lakowska M., Paszkiewicz W., Wiechcińska A., „Wyprawa PoMoc – poradnik dla osób doznających przemocy w rodzinie”, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Warszawa 2008.

¹¹ Lakowska M., Paszkiewicz W., Wiechcińska A., „Wyprawa PoMoc – poradnik dla osób doznających przemocy w rodzinie”, Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Warszawa 2008.

¹² Jaszczak-Kuźmińska D., Michalska K., „Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu.” – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2010.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

skrajnych form zachowań agresywnych w rodzinach i od tej pory można zauważyć znaczący wzrost publikacji zawierających dane potwierdzające to spostrzeżenie. Na szczeblu krajowym próbą podjęcia zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249). W ten oto sposób został wykonany pierwszy krok w kierunku podniesienia świadomości społecznej w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie. Kolejnym bardzo ważnym krokiem było ustanowienie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 r.(M.P. 2021 poz. 235)

Podsumowując, przemoc jest zjawiskiem występującym nie tylko w domu ale również w miejscu pracy, w szkole, w grupie rówieśniczej. Zjawisko to jest zjawiskiem niezwykle złożonym, wieloczynnikowym, trudnym do zdiagnozowania. Ponadto ma charakter interdyscyplinarny – bowiem leży ono w kręgu zainteresowania przedstawicieli różnych środowisk: pracowników socjalnych, psychologów, socjologów, prawników czy Policji. Zacieśnienie współpracy wymienionych środowisk czy wzmocnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ale także kształtowanie postaw społecznych wolnych od stereotypowego sposobu myślenia o przemocy, podnoszenie świadomości oraz wrażliwości społecznej na problem przemocy to wartości nadrzędne którymi w pracy codziennej kieruje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu.

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE**

**Załącznik nr 1
do Powiatowego Programu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie**

**Zadania „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”**

Lp.	Zadanie	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Proponowane wskaźniki monitorujące
1.	Diagnoza przemocy w rodzinie na obszarze Powiatu Lublinieckiego.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	Praca ciągła – raz w roku	Zgromadzenie informacji i danych statystycznych na temat przemocy w rodzinie.
2.	Współpraca z instytucjami/organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu; Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu; Ośrodki pomocy społecznej; M/GKRPA; Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Lublińcu.	Praca ciągła	Liczba podjętych inicjatyw/działań.
3.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu; Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu; Ośrodki pomocy społecznej; Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu; M/GKRPA; szkoły ponadpodstawowe, MOW Herby.	Praca ciągła	Liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych.
4.	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu; Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu; Ośrodki pomocy społecznej; Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu; M/GKRPA, szkoły ponadpodstawowe, MOW Herby.	Praca ciągła	Prelekcje Spotkania Warsztaty Konferencje Kampanie Lekcje i zajęcia tematyczne, wychowawcze.
5.	Opracowanie, a także coroczna aktualizacja informatorów dla osób stosujących przemoc w	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	Przekazanie zaktualizowanych informatorów:	Przekazanie zaktualizowanych informatorów

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE**

	rodzynie oraz ich przesyłanie właściwemu miejscowo Prezesowi Sądu Rejonowego, Prokuratorowi Rejonowemu, Komendantowi Powiatowej Policji, czy Komendantowi oddziału Żandarmerii Wojskowej oraz wchodzącym w obręb powiatu gminom.		- do 30.01. - do 31.07.	wskazanym jednostkom.
6.	Opracowanie, a także coroczna aktualizacja „Przewodnika dla osób doświadczających przemocy w rodzinie”.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	Praca ciągła	Coroczna aktualizacja przewodnika.
7.	Wdrożenie programu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie – prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w warunkach wolnościowych/jednostkach penitencjarnych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	I/II edycje	Liczba edycji programu.
8.	Monitorowanie udziału osób w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie oraz badanie skuteczności w/w oddziaływań przez okres 3 lat po jego ukończeniu.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	Praca ciągła - raz w roku przez 3 lata	Liczba opracowanych sprawozdań.
9.	Wdrożenie programu pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie – prowadzenie oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	I/II edycje	Liczba edycji programu.
10.	Monitorowanie udziału osób w oddziaływaniach psychologiczno-terapeutycznych dla sprawców przemocy w rodzinie oraz badanie skuteczności w/w oddziaływań.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	Praca ciągła - raz w roku	Liczba opracowanych sprawozdań.
11.	Umożliwienie doraźnej pomocy mieszkaniowej dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysu w pokojach hotelowych Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” lub w innych miejscach należących do zasobów powiatu.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu	W miarę potrzeb	Liczba osób, którym udzielono wsparcia,
12.	Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, pedagogicznej, rodzinnej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu.	Praca ciągła	Liczba opracowanych programów. Liczba osób biorących udział w programach.
13.	Opracowanie i realizacja indywidualnych/grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w zakresie zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lublińcu.	Praca ciągła	Liczba opracowanych programów. Liczba osób biorących udział w programach.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

ADRESACI PROGRAMU

Program kierowany jest do:

1. mieszkańców powiatu lublinieckiego;
2. osób przebywających na terenie powiatu lublinieckiego;
3. osób i rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie;
4. osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w szkole itd.
5. osób stosujących przemoc w rodzinie, szkole itd.
6. przedstawicieli instytucji i organizacji, którzy realizują działania z zakresu przeciwdziałania przemocy – na szczeblu powiatowym,
7. osób podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym m.in. pracowników socjalnych, kuratorów zawodowych, policjantów, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, pedagogów, nauczycieli, pedagogów, psychologów.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE 2021-2026

CELE

1. Zacieśnienie współpracy instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Kształtowanie postaw społecznych wolnych od stereotypowego sposobu myślenia o przemocy.
3. Podnoszenie świadomości oraz wrażliwości społecznej na problem przemocy w rodzinie.
4. Wzmocnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy mający na celu zminimalizowanie liczby osób poszkodowanych na skutek przemocy.
5. Profesjonalizacja kadr działających w obszarze przeciwdziałania przemocy.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. budżet państwa,
2. budżet gmin i powiatu,
3. fundusze unijne,
4. budżet organizacji pozarządowych,
5. inne źródła.

ZAKŁADANE REZULTATY PROGRAMU

Zakłada się, iż realizacja Programu przyniesie następujące rezultaty:

1. zwiększona współpraca, poprawa sprawności i efektywności funkcjonowania instytucji, organizacji zajmujących się problemem przemocy,
2. podniesienie kwalifikacji osób zajmujących się problemem przemocy,
3. upowszechnienie interdyscyplinarnego podejścia do problemu przemocy,
4. zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy,
5. uwrażliwienie społeczeństwa na sygnały mogące świadczyć o aktach przemocy mających miejsce w danej rodzinie, szkole itd.

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE**

MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu odbywać się będzie na podstawie analizy corocznych sprawozdań jednostek zaangażowanych w jego realizację.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Załącznik nr 2
do Powiatowego Programu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

POWIATOWY PROGRAM KOREKCYJNO-EDUKACYJNY DLA SPRAWCÓW PRZEMOCY W RODZINIE

Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie jest realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu zgodnie z zapisami:

- I. Art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249);
- II. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011, Nr 50, poz. 259 z późn. zm.);
- III. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 rok (M.P. 2021 poz 235)
- IV. Zaleceń dotyczących realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego z dnia 29 marca 2021 roku (Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Polityki Społecznej);

Wstęp

Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie realizowany na terenie powiatu lublinieckiego można określić jako zespół działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych mających na celu zmianę postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie, zmniejszenie ryzyka dalszego stosowania przemocy w rodzinie. Ale co istotne Program ma na celu zwiększenie zdolności Uczestników do samokontroli swoich zachowań agresywnych i funkcjonowania w rodzinie opartej na wzajemnym szacunku.

Realizatorem Powiatowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu.

Cele Programu

Cel główny: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc,
- powstrzymanie stosowania przemocy przez sprawcę,
- zmiana zachowań przemocowych na konstruktywne z poszanowaniem praw i uczuć innych,
- umiejętność rozpoznawania mechanizmów powodujących zachowania przemocowe,
- nabycie umiejętności reagowania bez przemocy w sytuacjach konfliktowych i stresujących,

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

- kształtowanie umiejętności wychowawczych w relacji z dzieckiem bez użycia przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwości korzystania z działań pomocowych, interwencyjnych, prawnych, psychologicznych itp.
- promocja pozytywnych postaw (standardów i wartości), a w szczególności poczucia odpowiedzialności za własne czyny.

Uczestnicy Programu

Bezpośrednimi adresatami programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych są osoby dorosłe, mieszkańcy powiatu lublinieckiego oraz osoby przebywające na terenie powiatu, które mają świadomość własnego problemu związanego ze stosowaniem przemocy i wykazują motywację do udziału w w/w Programie, oraz:

- skazane za przestępstwa wobec członków rodziny z powodu stosowania przemocy, zarówno odbywające karę pozbawienia wolności jak i przebywające na wolności a zobligowane przez sąd do uczestnictwa w programie,
- osoby, których agresywne zachowanie było przyczyną wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”,
- osoby uczestniczące w terapii leczenia uzależnienia od środków psychoaktywnych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Przyjmuje się, iż Uczestnikiem Programu będzie osoba, która podpisze kontrakt, w którym zaakceptuje reguły uczestnictwa w w/w Programie (w szczególności : warunki jakie należy spełnić, by program ukończyć oraz okoliczności powodujące wykluczenie z Programu), zobowiąże się do niestosowania przemocy i poszanowania zasad współżycia społecznego oraz rozpocznie udział w spotkaniach grupowych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Uczestnikiem Programu nie mogą być osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, gdyż ich udział w Programie mógłby tworzyć poważne przeszkody w realizacji oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Osoby, u których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, kieruje się w pierwszej kolejności na terapię uzależnienia.

Zakłada się, iż pomocą w ramach Programu może zostać objętych od 10 do 15 osób. Od zasady tej możliwe są odstępstwa, ale wyłącznie w sytuacji, gdy warunkują prawidłową realizację zadania. Łączny czas trwania Programu wynosi 60 godzin/Uczestnika.

Procedura naboru Uczestników

Realizatorem Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Sprawców Przemocy w Rodzinie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, które współpracując z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu lublinieckiego występuje z zapytaniem o przedstawienie osób kwalifikujących się do Programu, a są to:

- Sąd Rejonowy w Lublińcu,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawonkowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciasnej
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Boronowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kochanowicach,
- Zakłady Karne funkcjonujące w Powiecie Lublinieckim,
- Inne podmioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W sytuacji kiedy instytucje nie wskażą wystarczającej do realizacji programu liczby osób, program przeprowadzić można w Zakładach Karnych zlokalizowanych na terenie powiatu lublinieckiego.

Nabór do Programu odbywa się po uprzednim spotkaniu pracownika socjalnego, kuratora, pracownika Zakładu Karnego (wskazujących zasadność udziału osoby w Programie) z osobą i ustaleniu motywacji do udziału w zajęciach oraz sytuacji życiowej. Każda osoba przed rozpoczęciem udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych jest zapoznawana z istotą Programu, tj. czas trwania, częstotliwość spotkań, wielkość grupy, tematyka zajęć itd.

Zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie prowadzone będą w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, tj. ul. Sobieskiego 9, poza godzinami urzędowania Centrum.

Reguły uczestnictwa w Programie

1. Regulamin Uczestnictwa opracowany przez Realizatora Programu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu powinien zostać przedstawiony Uczestnikom, przez nich przyjęty do przestrzegania.
2. Regulamin określa zasady rekrutacji oraz warunki uczestnictwa w Powiatowym Programie Korekcyjno – Edukacyjnym dla Sprawców Przemocy w Rodzinie.
3. Uczestnik Programu zobowiązuje się do:
 - rozpoczęcia udziału w spotkaniach grupowych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
 - systematycznego uczestnictwa w spotkaniach,
 - powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
 - zaprzestania stosowania przemocy i poszanowania zasad współżycia społecznego,
 - podpisania Kontraktu Uczestnictwa i innych wymaganych dokumentów,
 - wypełniania ankiet ewaluacyjnych przed, w trakcie trwania Programu i do 3 lat po jego zakończeniu.
4. Uczestnictwo w programie jest bezpłatne.
5. Udział w zajęciach jest obowiązkowy.

Tematyka spotkań

Tematyka zajęć korekcyjno-edukacyjnych obejmuje następujące obszary:

- społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy domowej,
- problemy władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

- planowanie i rozwijanie samokontroli,
- uzależnienia i patologia społeczna,
- komunikacja interpersonalna,
- promocja pozytywnych standardów i wartości życia rodzinnego,
- przemoc seksualna,
- tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych,
- możliwości podejmowania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie działań terapeutycznych.

Ewaluacja

Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Sprawców Przemocy w Rodzinie powinien kończyć się badaniem ewaluacyjnym uczestników dotyczącym przebiegu i efektów oddziaływań.

Ewaluacja związana z monitorowaniem zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie powinna być prowadzona wobec osób które go ukończyły i trwać 3 lata od momentu jego zakończenia. Ewaluacja stanowi źródło informacji, czy wiedza i umiejętności nabyte w trakcie uczestnictwa w programie przyczyniły się do zmiany zachowania osoby stosującej przemoc.

Istotne jest, aby w tym względzie uzyskać informacje od różnych podmiotów np. zespołu interdyscyplinarnego, grupy roboczej, instytucji kierującej na zajęcia, rodziny, policji, kuratora, pracownika socjalnego itp.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu jako realizator Programu zleca wykonanie w/w ewaluacji Wykonawcom, tj:

- sporządzenie i przeprowadzenie na zakończenie programu ankiety ewaluacyjną określającą poziom zadowolenia uczestników z odbytego Programu, przydatność omawianych zagadnień;
- sporządzenie narzędzi do badania ewaluacyjnego i monitorowania zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w Programie do 3 lat po jego zakończeniu.

Wykonawcy

Kwalifikacje osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne powinny być zgodne z wymogami określonymi w §9 lub §10 *Rozporządzenia w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. Nr 50, poz. 259).*

Szczegółowe kwestie dotyczące realizacji Programu przez Wykonawców określa umowa zawierana między stronami.

Źródła finansowania

Zgodnie z art. 6 ust 4 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 218 z późn. zm.) opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie należy do zadań administracji rządowej realizowanych przez powiat, w związku

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE**

z powyższym oraz zapisami art. 6 ust 5 wskazanej ustawy środki na realizację i obsługę zadania zapewnia budżet państwa.

Termin realizacji Programu

2021-2026

Program realizowany jest w oparciu o Zalecenia dotyczące realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego (Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Polityki Społecznej). Nowo wprowadzone zmiany stosuje się na bieżąco.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Załącznik nr 3
do Powiatowego Programu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

POWIATOWY PROGRAM PSYCHOLOGICZNO-TERAPEUTYCZNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE

Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie jest realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu zgodnie z zapisami:

- I. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 rok (M.P. 2021 poz. 235)
- II. Zaleceń dotyczących opracowania i realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego z dnia 29 marca 2021 roku (Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Polityki Społecznej);

Wstęp

Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany na terenie Powiatu Lublinieckiego można określić jako zespół działań psychologicznych i terapeutycznych mających na celu zmianę wzorców zachowań oraz zmniejszenie ryzyka dalszego stosowania przemocy w rodzinie. Co istotne Program ma na celu motywowanie sprawców przemocy do zmiany i funkcjonowania w rodzinie opartej na wzajemnym szacunku.

Z założenia, program ma być uzupełnieniem i rozwinięciem działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie, ale także mogą wziąć w nim udział osoby dobrowolnie zgłaszające się do siedziby Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, a nie uczęszczające wcześniej na zajęcia programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.

Realizatorem powiatowego programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu.

Cele Programu

Oddziaływania psychologiczno-terapeutyczne mają na celu m.in.:

- zmianę wzorców zachowań na konstruktywne z poszanowaniem praw i uczuć innych osób,
- zmianę sposobu myślenia, przekonań, stereotypów utrudniających budowanie partnerskich relacji,
- trening umiejętności interpersonalnych, trening relaksacji, redukowanie napięć, trening asertywności,
- branie odpowiedzialności za swoje uczucia i zachowania,
- nabywanie i doskonalenie umiejętności wychowawczych,
- podnoszenie umiejętności w zakresie negocjacji, rozwiązywania konfliktów,
- uwrażliwianie, odkrywanie empatii i wzmacnianie zachowań prospołecznych
- motywowanie osoby uzależnionej od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, psychotropowych – jednocześnie będącej sprawcą przemocy, do podjęcia leczenia odwykowego.

Uczestnicy Programu

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Bezpośrednimi adresatami programu oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych są osoby dorosłe, mieszkańcy powiatu lublinieckiego oraz osoby przebywające na terenie powiatu, które mają świadomość własnego problemu związanego ze stosowaniem przemocy i wykazują motywację do udziału w w/w Programie. Tutejsze Centrum oddziaływaniami psychologiczno-terapeutycznymi planuje objąć osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie, którzy wykazują chęć dalszych działań psychologiczno-terapeutycznych w zakresie radzenia sobie z przemocą w rodzinie. Ale także mogą wziąć w nim udział osoby dobrowolnie zgłaszające się do siedziby Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, a nie uczęszczające wcześniej na zajęcia programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie. Ponadto osoby mogą być kierowane przez podmioty i instytucje, np. ośrodki pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne, kuratorów.

Przyjmuje się, iż Uczestnikiem Programu będzie osoba, która podpisze kontrakt, w którym zaakceptuje reguły uczestnictwa w w/w Programie (w szczególności : warunki jakie należy spełnić, by program ukończyć oraz okoliczności powodujące wykluczenie z Programu), zobowiąże się ponadto do poszanowania zasad współżycia społecznego oraz rozpocznie udział w spotkaniach indywidualnych bądź grupowych oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych.

Uczestnikiem Programu nie mogą być osoby z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, gdyż ich udział w Programie mógłby tworzyć poważne przeszkody w jego realizacji. Ponadto osoby, u których zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w pierwszej kolejności powinny ukończyć terapię uzależnienia.

Czas trwania programu jest zależny od przyjętych metod pracy oraz form zajęć, jednak nie powinien być krótszy niż 10 godzin zajęć/Uczestnika.

Procedura naboru Uczestników

Realizatorem programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, które współpracując z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie powiatu lublinieckiego występuje z zapytaniem o przedstawienie osób kwalifikujących się do Programu, a są to:

- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawonkowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciasnej
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koszęcinie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Herbach
- Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Woźnikach
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Boronowie
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kochanowicach,
- Inne podmioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Nabór do Programu odbywa się po uprzednim spotkaniu pracownika socjalnego, kuratora, (wskazujących zasadność udziału osoby w Programie) z osobą i ustaleniu motywacji do udziału w zajęciach, jego sytuacji życiowej.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

Ponadto każda osoba przed rozpoczęciem udziału w oddziaływaniach psychologiczno-terapeutycznym jest zapoznawana z istotą Programu, tj. czas trwania, częstotliwość spotkań, tematyka zajęć itd. Zajęcia programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone będą w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, tj. ul. Sobieskiego 9.

Reguly uczestnictwa w Programie

Regulamin Uczestnictwa opracowany przez Realizatora Programu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu powinien zostać przedstawiony Uczestnikom, przez nich przyjęty do przestrzegania. Regulamin określa zasady rekrutacji oraz warunki uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Uczestnik Programu zobowiązuje się do:

- rozpoczęcia udziału w spotkaniach indywidualnych bądź grupowych oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych,
- systematycznego uczestnictwa w spotkaniach,
- powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- zaprzestania stosowania przemocy i poszanowania zasad współżycia społecznego,
- podpisania Kontraktu Uczestnictwa i innych wymaganych dokumentów,
- wypełniania ankiet, dokumentów przed oraz w trakcie trwania Programu.

Uczestnictwo w programie jest bezpłatne.

Udział w zajęciach jest obowiązkowy.

Tematyka spotkań

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu jako realizator programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie zakłada, iż szczegółowe treści programowe zostaną opracowane i przedstawione przez Wykonawcę Programu do dalszego wykorzystania.

Ewaluacja

Po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego osoby winny być objęte badaniami skuteczności, gdzie wskaźnikiem skuteczności jest liczba osób, które po ukończeniu programu powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie.

Ewaluacja związana z monitorowaniem zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie stanowi źródło informacji, czy wiedza i umiejętności nabyte w trakcie uczestnictwa w programie przyczyniły się do zmiany zachowania osoby stosującej przemoc.

Istotne jest, aby w tym względzie uzyskać informacje od różnych podmiotów np. zespołu interdyscyplinarnego, grupy roboczej, instytucji kierującej na zajęcia, rodziny, policji, kuratora, pracownika socjalnego itp.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu jako realizator Programu zleca wykonanie w/w ewaluacji Wykonawcom, tj:

- sporządzenie i przeprowadzenie na zakończenie programu ankietę ewaluacyjną określającą poziom zadowolenia uczestników z odbytego Programu, przydatność omawianych zagadnień;

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

- sporządzenie narzędzi do badania ewaluacyjnego i monitorowania zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w Programie.

Wykonawcy

Spotkania w ramach programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie mogą być prowadzone przez osoby, które posiadają uprawnienia do prowadzenia zajęć psychologicznych i/lub terapeutycznych, np. psycholog, psychoterapeuta. Ponadto prowadzący zajęcia powinni mieć udokumentowane doświadczenie w pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

Źródła finansowania

Zgodnie z zapisami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 rok, środki na realizację i obsługę zadania tj. realizację programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie zapewnia budżet państwa.

Termin realizacji Programu

2021-2026

Program realizowany jest w oparciu o Zalecenia dotyczące opracowania i realizacji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa

śląskiego

(Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Wydział Polityki Społecznej).

Nowo wprowadzone zmiany stosuje się na bieżąco.